Gemeente Helmond

Aan de leden van de gemeenteraad

## Raadsinformatiebrief 56

Helmond, 19 april 2022 Zaaknummer: 50869397
Onderwerp: Stand van zaken en vervolg implementatie Omgevingswet

Geachte leden van de gemeenteraad,

Zoals het er nu naar uitziet, zal op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking treden. Deze wet heeft grote consequenties voor het instrumentarium en de werkwijze van overheden in het ruimtelijk-fysieke domein, waaronder vooral de gemeenten.

De raad is de afgelopen jaren op verschillende momenten meegenomen in de doelen van de wet, de veranderende werkwijze en de benodigde (raads)besluiten. In deze raadsinformatiebrief geven we beknopt weer wat de Omgevingswet is, kijken we terug op het proces en de activiteiten die tot nu toe hebben plaatsgevonden en geven we een doorkijkje naar de onderwerpen die in 2022 nog op de bestuurlijke agenda zullen komen. Bij deze raadsinformatiebrief hoort ook een folder, waarin alle relevante informatie beknopt is opgenomen.

**Doel van de Omgevingswet**
Het Rijk en de koepelorganisaties VNG, IPO en Unie van Waterschappen, zijn in 2015 gestart met het proces om te komen tot één wet voor het fysieke domein: de Omgevingswet (Ow). De noodzaak hiervoor was groot, omdat de bestaande wetten onoverzichtelijk waren, soms onderling strijdig en lange procedures tot gevolg hadden. Daarnaast waren een aantal wetten juridisch en inhoudelijk gedateerd, niet meer passend in de tijdsgeest en onvoldoende voorbereid op de grote opgaven en transities waar we mee geconfronteerd worden. De Ow moderniseert, integreert en stroomlijnt 26 wetten en tientallen onderliggende uitvoeringsregelingen in het fysieke domein.

Het maatschappelijke doel van de Ow is het creëren van een samenhangend, integraal instrumentarium voor de fysieke leefomgeving, waarbij het gebruik en de bescherming van onze leefomgeving in balans zijn en een duurzame, gezonde leefomgeving worden gewaarborgd.

De wet heeft daarnaast een aantal nevendoelen:
- De inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en het gebruiksgemak vergroten;
- De fysieke leefomgeving samenhangend benaderen;
- Opgavegericht werken vanuit het principe 'ja, mits...';
- Het vergroten van de (lokale) bestuurlijke afwegingsruimte;
- De besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving versnellen en verbeteren;
- Inwoners en andere stakeholders vroegtijdig betrekken bij ontwikkelingen in hun leefomgeving.

De wet sluit daarmee aan bij de maatschappelijke roep om duidelijke (digitale) informatievoorziening, heldere, integraal gewogen kaders, transparantie, snelle en zorgvuldige besluitvorming en een betrouwbare, participatieve overheid.

**Het implementatietraject in Helmond**
Wij hebben de raad in maart 2019 meegenomen in de invoeringsstrategie voor de Ow. De raad heeft daarin gekozen voor een consoliderende invoeringsstrategie, die uitgaat van het huidige beschermingsniveau voor omwonenden. Het bestaande beleid en de bestaande juridische kaders zijn daarbij het startpunt, waarbij gezocht wordt naar verbetermogelijkheden.

De implementatie van de Ow is in onze organisatie vormgegeven langs drie hoofdlijnen: de wet en haar instrumenten, het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) en het 'anders werken'. Wij nemen u via deze drie hoofdlijnen mee in de ontwikkelingen van de afgelopen periode en de stappen die we nog gaan zetten.

**De Ow en haar instrumenten**
Het instrumentarium van de Ow is vormgegeven vanuit het principe van de beleidscyclus.
De beleidscyclus start met de beleidsontwikkeling en gaat verder naar beleidsdoorwerking en –uitvoering.
Vervolgens wordt via monitoring en evaluatie gekeken of de doelen in het beleid worden gerealiseerd.
Op basis hiervan wordt het beleid eventueel aangepast en start de beleidscyclus opnieuw.

<u>Beleidsontwikkeling: de omgevingsvisie</u>
In de omgevingsvisie leggen we de ontwikkeling van Helmond naar 2040 in het ruimtelijk-fysieke domein vast. Dit gaat in ieder geval om de volgende onderwerpen: ruimte, bouwen, mobiliteit, water, milieu, natuur, landschap, energie en cultuurhistorie. In september 2020 heeft de raad de nota van uitgangspunten voor de omgevingsvisie vastgesteld.

Het afgelopen jaar is de inventariserende fase van de omgevingsvisie afgerond. We hebben informatie opgehaald bij externe partners via een klankbordgroep. We hebben inwonerenquêtes uitgezet en onze medewerkers en ketenpartners via interne werksessies betrokken. Deze informatie is onder andere gebundeld in het document Koers en keuzes, dat in september 2021 in de opiniecommissie is besproken.

Begin dit jaar zijn we gestart met de ontwerpende fase. De opiniecommissie krijgt een eerste concept van de omgevingsvisie, met een aantal belangrijke keuzes, rond de zomervakantie voorgelegd. Daarna werken we verder aan de ontwerp-visie. Tevens wordt de schaalsprong voor Helmond, voortkomend uit het MIRT-onderzoek Verstedelijking en Bereikbaarheid Brainport, waarover de raad in maart 2021 een besluit heeft genomen, meegenomen in de omgevingsvisie.

Onderdeel van de omgevingsvisie is een omgevingseffectrapportage (OER). In de OER beschrijven we de effecten van de keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt en welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn. Voor de OER is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld, die voor de zomer ter inzage heeft gelegen en waarop een aantal reacties zijn binnengekomen. Deze worden meegenomen in de OER.

<u>Beleidsdoorwerking: het omgevingsplan</u>
Hierin komen alle regels samen die we nog willen stellen in de fysieke leefomgeving. Tot op heden liggen deze regels vast in het bestemmingsplan, overige rijksregels en onze eigen lokale regels. Het omgevingsplan heeft een andere structuur en opbouw als het huidige bestemmingsplan. Ook juridisch-inhoudelijk zijn er op een aantal punten verschillen. Alle gemeenten moeten uiterlijk eind 2029 een gebiedsdekkend omgevingsplan hebben, dat ontsloten wordt via het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

We zijn afgelopen najaar gestart met het opstellen van een omgevingsplan voor het gebied 't Hout. Dit wordt ons eerste omgevingsplan en is tevens de basis voor de omgevingsplannen die we daarna gaan maken. Voor de zomervakantie gaan we naar de raad voor een opiniërende bespreking over het omgevingsplan, gericht op keuzes over deregulering en de lokale beleidsruimte.

Gelijktijdig met het opstellen van het omgevingsplan 't Hout werken we aan een verordening fysieke leefomgeving. In deze verordening bundelen we onze eigen lokale regels in het fysieke domein. Deze regels worden de aankomende jaren verankerd in de op te stellen omgevingsplannen. De verordening fysieke leefomgeving wordt gelijktijdig met het omgevingsplan 't Hout vastgesteld.

Beleidsuitvoering: aanpassing van werkprocessen
De Ow gaat uit van een snelle en efficiënte dienstverlening. De behandeltermijn voor afwijkvergunning (vergunningen die niet passen in een omgevingsplan) gaat van 26 naar 8 weken. Dit heeft forse consequenties voor interne werkprocessen en samenwerkingsafspraken met ketenpartners. De interne werkprocessen worden momenteel doorgelicht en opnieuw vormgegeven. De samenwerkingsafspraken met ketenpartners worden in regionaal verband herzien.

Beleidsuitvoering: gemeentelijke adviescommissie (ruimtelijke kwaliteit)
Zodra de Ow in werking treedt, vervallen de werkzaamheden van de huidige welstandscommissie en monumentencommissie. Voor gemeenten met rijksmonumenten (waaronder Helmond) moet een nieuwe gemeentelijke adviescommissie geïnstalleerd worden. Deze commissie kan ook adviestaken uitvoeren voor gemeentelijke monumenten en taken die nu bij welstand zijn belegd. Afgelopen november heeft de opiniecommissie een voorstel besproken voor het takenpakket van deze commissie. Op basis hiervan wordt nu een definitief voorstel voorbereid.

Beleidsuitvoering: adviesrecht raad
De Ow legt de afhandeling van afwijkvergunningen (de 'buitenplanse omgevingsplanactiviteit') bij het college neer. De raad kan specifieke gevallen aanwijzen waarin ze adviesrecht wil hebben bij deze afwijkvergunningen. Op 11 januari jl. hebben wij een voorstel voor invulling van dit adviesrecht in de opiniecommissie besproken. Daarin zijn een aantal overwegingen en vragen meegegeven. Op basis hiervan wordt nu een definitief voorstel voorbereid.

Beleidsuitvoering: participatieplicht
De geest van de Ow draagt het onderwerp 'participatie' hoog in het vaandel. Niettemin zijn de mogelijkheden om participatie juridisch af te dwingen in de wet beperkt. Dit kan alleen bij afwijkvergunningen (de 'buitenplanse omgevingsplanactiviteiten') en voor zover deze zijn opgenomen in een 'lijst van gevallen'. Op 11 januari jl. hebben wij ook met de opiniecommissie een voorstel besproken voor de participatieplicht. Ook dit voorstel wordt nu verder uitgewerkt voor besluitvorming in de raad.

Gelijktijdig hiermee loopt ook het traject voor het opstellen van participatiebeleid. Dit gaat breder dan de juridische participatieplicht uit de Ow. Het participatiebeleid gaat naar verwachting voor de zomervakantie naar de raad ter vaststelling.

Overige benodigde raadsbesluiten
De Ow wijzigt de juridische grondslag voor een aantal lokale verordeningen en mandaten. Dit betekent dat de raad een aantal nieuwe verordeningen moet gaan vaststellen en bestaande verordeningen (deels) moet gaan intrekken. De intentie is, om deze verordeningen zoveel mogelijk beleidsarm over te zetten.

Tot slot kan uw raad een delegatiebesluit vaststellen, waarmee het college de mogelijkheid krijgt om delen van het omgevingsplan uit te werken en vast te stellen. Dit is enigszins vergelijkbaar met de huidige praktijk van de uitwerkingsbevoegdheid voor het college bij bestemmingsplannen. Hiervoor zal een voorstel voorbereid worden wat aan u wordt voorgelegd.

**Het Digitaal Stelsel Omgevingswet**
We gaan straks werken met het 'Digitaal Stelsel Omgevingswet' (DSO). Het DSO wordt gevormd door de landelijke voorziening DSO (lv-DSO) en de hierop aangesloten software van alle overheden. Met het DSO moeten inwoners, bedrijven en initiatiefnemers straks de volgende handelingen kunnen uitvoeren:

- Het bekijken van regels op de kaart (vanuit het digitale omgevingsplan);
- Het uitvoeren van een vergunningscheck;
- Het indienen van vergunningaanvragen en meldingen.

De implementatie van de software is in volle gang. Dit is een complex en tijdrovend proces vanwege de vele in- en externe koppelingen, de inrichting en de afstemming met de regionale partners.
De landelijke voorziening DSO is op dit moment ook nog in volle ontwikkeling. De standaarden worden voortdurend bijgesteld en geactualiseerd, wat weer consequenties heeft voor de gemeentelijke software. De gemeente is daarin afhankelijk van ontwikkelingen en snelheid van handelen op landelijk niveau.

**Organisatieontwikkeling**
De Ow gaat uit van een andere manier van werken: opgavegericht, integraal, van 'buiten naar binnen' en participatief. Dit is een maatschappelijke ontwikkeling die al langer zichtbaar is en dit vraagt iets van onze organisatie. De Ow is daarin niet leidend, maar wel een belangrijk vliegwiel. De organisatie-ontwikkeling valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeentesecretaris en het directieteam.

**Tot slot**
Hoewel de Ow enkele keren is uitgesteld, verwachten we dat deze op enig moment toch in werking zal treden. Onze organisatie werkt daarom gestaag door aan de invoering en wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang.

**Bijlagen**
- Folder Omgevingswet voor raadsleden

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris